Morgen is een vraagteken

Emmanuella Marchal

Roman

Inhoud

1 Een avond zoals alle andere 1
2 Een dagje aan het zeetje 8
3 Een lichaam zonder gebruiksaanwijzing 14
4 Meer dan een slechte dag 19
5 Vier uur is geen eeuwigheid 27
6 Een beetje begrip doet wonderen 33
7 Een zaterdag zonder haast 37
8 Kleine plannen, grote glimlachen 42
9 Een maandag met verrassingen 47
10 Uit de weg, alstublieft! 51
11 Een huis voor haar alleen 56
12 Vier uur volhouden 62
13 Een kopje koffie en een beetje ademruimte 68
14 Vlinders houden geen rekening met plannen 73
15 De stilte achter een glimlach 78
16 De laatste dag van de vakantie 84
17 Een nieuw gezicht in de klas 89
18 Niet storen vergadering bezig 95
19 De vijf minuten van mevrouw De Smet 100
20 Een wandeling met vlinders 105
21 Een zaterdag die anders liep 110
22 Achter die glimlach 114
23 Vier uur te veel 118
24 Een huis vol lawaai 124
25 De mama van vroeger 128
26 Een zaterdag met twee gezichten 136
27 Eindelijk even ademhalen 144

Inhoud vervolg

28 Een vreemde nieuwe vrijheid 153
29 Drie uur vol verrassingen 158
30 De rekening van een beetje rust 163
31 Een zaterdag vol vlinders en zorgen 169
32 Vier weken zijn zo voorbij 175
33 De tweede kans 181
34 Vier uur tussen hoop en pijn 187
35 Wat rust kost 193
36 Een vrijdag vol vlinders 200
37 Een zaterdag die niets moest 206
38 Een maandag met een plan 210
39 Tussen stofdoeken en dromen 214
40 Wat niemand op de planning had staan 218
41 De woorden die bleven hangen 223
42 Een onverwacht telefoontje 228
43 Een stukje van vroeger 233
44 De zondag die niemand kon plannen 240
45 Een afspraak die niet kon wachten 247
46 De stilte voor de antwoorden 254
47 Wat een hart niet vertelt 260
48 Vier uur die niemand kon beloven 269
49 De stofzuiger bleef staan 276
50 Een dag die nergens heen moest 282
51 De laatste zin 287
52 Eerst overleggen 294
53 Wat we elkaar niet vertelden 300
54 Morgen blijft een vraagteken 308

Hoofdstuk 1

Een avond zoals alle andere

Het was half augustus en in huis werd nog op het ritme van de vakantie geleefd. Er stonden schoenen bij de achterdeur die niemand haast had om op te ruimen. Boven klonk muziek, afgewisseld met Liams stem wanneer hij iets naar zijn computer riep. De ramen stonden open. Over een paar weken zouden de boekentassen weer in de gang liggen en zou de ochtend beginnen met zoeken, roepen en iemand die op het laatste moment nog naar het toilet moest. Vanavond hoefde dat allemaal nog niet.

Amélie zat op het terras en keek naar de bloemen langs de rand van de tuin. In het voorjaar had ze zich opnieuw laten verleiden tot meer plantjes dan er eigenlijk in de bakken pasten. Lars had gevraagd of ze soms van plan was een bloemenwinkel te beginnen. Nu het meeste nog leefde, kwam hij er niet meer op terug.

Ze hoorde hem in de keuken de kraan dichtdraaien. Even later verscheen hij met twee glazen.

‘Ik heb de rest gedaan,’ zei hij terwijl hij ging zitten.

‘Er stond niet veel meer.’

‘Dan heb ik geluk gehad.’

Ze glimlachte en nam het glas van hem aan. Sinds hij thuis was, leek ook haar werkdag wat verder weg. Ze had die ochtend vier uur bij een klant gepoetst, daarna boodschappen gedaan en eten klaargemaakt. Gewone dingen, waar ze vroeger nauwelijks over nadacht. Nu voelde ze in haar schouders hoeveel er daarvan al achter haar lag.

Met vierenveertig jaar had ze niet verwacht zo zorgvuldig met haar energie te moeten omgaan. Ze kon zich nog goed herinneren hoe ze na het werk haast vanzelf aan de rest begon. Er was altijd wel iets: een was, een maaltijd, een kind dat ergens heen moest. Ze deed het en dacht er pas ’s avonds aan hoe druk het geweest was.

Sinds de diagnose fibromyalgie, vijf jaar geleden, was dat veranderd. Ze moest vaker kiezen wat eerst kon en wat moest wachten. Dat lukte haar de ene dag beter dan de andere. Vanmiddag had ze de boodschappen nog staan uitpakken terwijl ze eigenlijk alleen wilde gaan liggen.

Lars strekte zijn benen uit en zuchtte.

‘Druk geweest?’ vroeg ze.

‘In het magazijn? Nee hoor. Alles is uit zichzelf op de juiste plaats gaan staan.’

‘Een wonder.’

‘Morgen opnieuw, hoop ik.’

‘Morgen is het zaterdag.’

Hij keek naar haar. ‘Dat maakt het wonder nog mooier.’

Ze lachte. Hij was zesenveertig en kon na een hele dag problemen oplossen op zijn werk thuiskomen en zijn sleutels kwijt zijn voordat hij zijn jas had uitgedaan. Ze had het hem al zo vaak gezegd dat hij op de opmerking vooruit begon te lopen.

Nu legde hij zijn sleutels nadrukkelijk midden op de tuintafel.

‘Daar liggen ze. Getuige aanwezig.’

‘Ik zal het onthouden.’

‘Dat is de bedoeling.’

Ze dronk en keek naar de open achterdeur. Het was prettig om even met hem te zitten voordat iemand hen nodig had.

Dat duurde tot Luna riep.

‘Mama! Hebt ge mijn zwarte top gezien?’

Amélie sloot even haar ogen. Lars trok een mondhoek op.

‘Welke zwarte top?’ riep ze terug.

Luna verscheen in de deuropening. Haar paardenstaart was half losgekomen en aan haar gezicht te zien, was het kledingstuk inmiddels een familieprobleem geworden.

‘Die met dat witte bloemetje.’

‘In uw kast gekeken?’

‘Ja.’

‘Wasmand?’

‘Ook.’

‘Onder uw bed?’

De korte stilte was veelzeggend.

‘Daar ligt die niet.’

‘Dan moet ge daar zeker kijken. Misschien gebeurt er een wonder.’

Luna draaide zich met een zucht om. Veertien was ze, en de laatste tijd kon een verkeerde blik van haar broer een hele discussie op gang brengen. Toch kwam ze ’s avonds nog geregeld naast Amélie zitten om iets op haar telefoon te laten zien. Haar moeder mocht zich alleen niet te zichtbaar verheugen wanneer ze dat deed.

Vanuit de gang klonk een triomfantelijk geroep.

‘Gevonden!’

Lars hief zijn glas een stukje op.

‘Sterke dag voor de wonderen.’

* * *

Liam kwam naar buiten. Hij stak zijn telefoon in zijn zak en boog zich eerst naar zijn moeder toe voor een kus. Daarna legde hij kort zijn armen om haar heen.

‘Hey, mama.’

‘Dag, schat.’

Hij ging naast haar zitten. Op zijn zeventiende was hij haar al lang boven het hoofd gegroeid, maar hij vond zichzelf gelukkig nog niet te groot om haar zomaar te knuffelen. Ze streek even over zijn arm voordat ze haar hand weer op de leuning legde.

‘Veel pijn vandaag?’ vroeg hij zachter.

Ze aarzelde. Het gewone antwoord lag klaar. Hij keek naar haar schouders en wachtte.

‘Wat meer dan anders.’

‘Kan ik iets halen?’

‘Een nieuw lichaam. Als ge toch uw telefoon vasthebt, kunt ge eens kijken of er ergens korting is.’

‘Met garantie?’

‘Liefst.’

Hij grijnsde. ‘Ik zal de beoordelingen lezen.’

Ze lachte en vroeg wat hij boven aan het doen was geweest. Hij vertelde over een spel en over Noah, zijn beste vriend, die straks opnieuw online zou komen. Het grootste deel van zijn uitleg kon ze volgen. Bij een ingewikkeld stuk wees hij met zijn handen in de lucht, alsof hij de hele spelwereld boven de tafel kon neerzetten.

Ze vroeg hoe hij dan wist waar hij naartoe moest.

‘Dat ziet ge op de kaart.’

‘Ik vind op een gewone kaart al amper de juiste afslag.’

‘Dat weten we,’ zei Lars.

‘Gij hebt vorige maand ook verkeerd gereden.’

‘Ik toonde u de omgeving.’

Liam schudde lachend zijn hoofd. Hij vroeg of het goed was dat hij straks nog met Noah speelde. Amélie vond dat prima, zolang het niet midden in de nacht werd.

‘Twee uur negenenvijftig?’

‘Ge weet goed genoeg wat ik bedoel.’

Hij leunde achterover, tevreden met zijn eigen grap. Soms zag ze aan hem hoeveel hij van haar merkte, ook wanneer ze niets zei. Ze wilde niet dat hij iedere beweging van haar leerde lezen. Maar nu zat hij over zijn spel te praten en had hij alleen nog aandacht voor zijn vader, die vroeg of hij daar eigenlijk ooit iets mee won.

Amélie luisterde en liet haar hoofd tegen de stoel rusten.

Fleur kwam met haar telefoon naar buiten.

‘Wie heeft mijn oplader?’

‘Goedenavond,’ zei Amélie.

Fleur keek op. ‘Goedenavond, allerliefste mama. Wie heeft mijn oplader?’

‘Onder Luna’s bed,’ stelde Liam voor.

‘Heel grappig.’

‘Blijkbaar vindt ge daar van alles.’

Fleur trok een stoel bij en ging zitten. Ze was tweeëntwintig, thuiswonend en bijna aan haar laatste jaar verpleegkunde toe. In de loop van haar opleiding was ze anders over mensen gaan vertellen. Ze zag dingen die Amélie vroeger zelf niet zouden zijn opgevallen: iemand die weinig bezoek kreeg, een patiënt die pas vragen durfde te stellen wanneer de arts vertrokken was. Soms praatte ze vol vuur. Op andere avonden moest ze eerst even stil zijn voor ze iets kon vertellen.

Nu wilde ze vooral weten waarom haar oplader telkens verdween.

Er volgde een discussie over wie er de vorige keer wiens kabel geleend had. Amélie probeerde een keer tussenbeide te komen en besloot daarna dat ze oud genoeg waren om het zelf uit te zoeken.

Fleur schonk intussen water bij in haar moeders glas.

‘Hebt ge vandaag genoeg gedronken?’

‘Ik vroeg mij al af wanneer de medische controle begon.’

‘Ik vraag gewoon iets.’

‘Dat weet ik, schat.’

Amélie raakte haar hand even aan. Ze begreep de bezorgdheid. Ze vond het alleen soms vermoeiend dat zelfs een glas water haar aan haar lichaam kon herinneren. Vanavond wilde ze liever horen waar Fleur haar oplader uiteindelijk terug zou vinden.

* * *

Toen Luna opnieuw verscheen, droeg ze haar zwarte top. Ze nam plaats en keek nadrukkelijk niet naar haar moeder.

‘Waar lag hij?’ vroeg Lars.

‘Op mijn kamer.’

‘Een groot gebied,’ vond Liam.

Ze stak haar tong naar hem uit. Even later liet ze Fleur iets op haar telefoon zien en zaten de twee weer met hun hoofden bij elkaar.

Amélie verplaatste haar been. De pijn trok vanuit haar heup naar haar bovenbeen en hield haar een ogenblik stil. Naast haar draaide Liam zijn hoofd.

‘Even een pijnscheut,’ zei ze.

Hij knikte. Ze wachtte tot ze gemakkelijker kon zitten en nam opnieuw haar glas. Het gesprek aan de andere kant van de tafel was doorgegaan. Daar was ze blij om.

De zon was achter de huizen gezakt. Verderop reed iemand een fiets de tuin in en klonk een hek dat dichtsloeg. Lars keek naar de lucht.

‘We zouden nog eens iets samen moeten doen voor de scholen beginnen.’

Luna legde haar telefoon neer.

‘Een pretpark!’

‘Veel te druk,’ zei Fleur.

‘Ge vindt alles te druk.’

‘Ik was nog niet uitgesproken,’ zei Lars.

‘Dat gebeurt hier vaker,’ merkte Amélie op.

Hij keek haar aan, maar kon zijn glimlach niet tegenhouden.

‘Ik dacht aan de zee. Morgen, als het zo blijft.’

Luna ging rechter zitten. Liam vroeg onmiddellijk naar de frieten. Fleur begon over het weer en zocht op haar telefoon wat er voorspeld werd. Hun plannen kregen vorm terwijl Amélie nog bij het woord zee was gebleven.

Ze hield van de wind daar en het geluid van het water. De kinderen waren er vroeger al zo graag geweest. Met emmers en schepjes, met zand dat zelfs na het douchen nog overal opdook. Later waren de schepjes thuisgebleven, maar over frieten waren ze het nog altijd eens.

Ze wilde mee. Meteen daarna dacht ze aan de autorit en aan lopen door het zand. Ze wist hoeveel plezier ze kon hebben en hoe vermoeid ze daarna kon zijn. Alleen kon ze vanavond niet voorspellen welke van die twee morgen de meeste ruimte zou innemen.

‘Wat denkt gij, mama?’ vroeg Luna.

Amélie keek op.

‘Ik wil wel.’

Lars knikte. ‘Dan doen we het rustig. We hoeven geen hele kustlijn af te wandelen.’

‘Maar wel een ijsje,’ zei Luna.

‘Ge hebt de frieten nog niet op,’ antwoordde Liam.

‘Ik kan vooruitdenken.’

Amélie lachte. Ze spraken af hoe laat ze zouden vertrekken en wie er mee hielp om alles klaar te zetten. Toen Luna al over haar kleren begon, zei Lars dat ze voor één dag gingen, niet voor drie weken.

Ze bleef nog even zitten nadat de kinderen naar binnen waren gegaan. Het was fijn om iets te hebben waar ze zich op kon verheugen. Ze probeerde niet alvast de hele dag in haar hoofd af te leggen, van de parkeerplaats tot aan het strand en weer terug.

* * *

Later haalde ze haar laptop naar buiten. Lars keek binnen naar het nieuws. Boven hoorde ze Liam lachen met Noah. Luna belde een vriendin. Fleur had haar oplader gevonden; waar, had ze niet meer verteld.

Amélie opende het document waaraan ze de afgelopen weken telkens een beetje had gewerkt. Haar kinderboek. Er stonden al bladzijden, maar ook stukken waarvan ze nog niet wist hoe ze ze met elkaar moest verbinden. Sommige zinnen vond ze de volgende dag veel minder goed dan tijdens het schrijven. Andere bleven haar verrassen.

Ze las de laatste alinea en veranderde een woord. Daarna schreef ze verder.

Een jongen in haar verhaal stelde een vraag waarop ze zelf nog geen antwoord wist. Ze liet hem iets proberen. Het pakte anders uit dan hij had gehoopt en opeens wist ze wat hij daarna zou zeggen. Ze moest glimlachen terwijl ze typte.

Zo ging het soms. Eerst zat ze te zoeken en dan gebeurde er iets op het scherm waar ze zin van kreeg om door te gaan. Ze had die avond nog aan de was gedacht, maar nu niet meer.

Lars kwam naast haar staan.

'Schiet het op?'

'Een beetje. Dit stuk wil eindelijk meewerken.'

Hij boog zich naar het scherm.

'Mag ik lezen?'

'Als ik niet meer om de drie zinnen iets verander.'

'Dan moet ik nog geduld hebben.'

Ze keek naar de regels. Een echt boek, met haar naam erop. Ze kon het zich goed voorstellen als ze alleen zat. Hardop klonk het meteen groter en onzekerder.

'Misschien wordt het nooit iets,' zei ze.

'Ge zijt er graag mee bezig.'

'Ja.'

'Dan is dat alvast iets.'

Ze keek naar hem. 'Ge zoudt het echt lezen?'

'Natuurlijk. Iemand moet toch controleren of er geen verdacht herkenbare vader in voorkomt.'

Ze begon te lachen.

Hij kuste haar op haar hoofd en keek nog even mee. Toen ze haar nek draaide, trok de pijn naar haar schouder. Ze legde haar handen naast de laptop.

'Niet te lang blijven zitten, hé,' zei hij. 'Morgen hebt ge anders weer meer last.'

'Ik weet het.'

Het kwam scherper uit haar mond dan ze bedoeld had. Lars ging rechtop staan.

'Ik bedoel het niet verkeerd.'

Ze knikte. Ze had net nog over haar verhaal willen praten. Nu moest ze opnieuw rekening houden met morgen, terwijl ze dat de hele dag al deed.

'Ik wil dit stukje alleen nog afmaken.'

'Goed.' Hij bleef even staan. 'Zal ik straks de laptop meenemen?'

'Graag.'

Toen hij naar binnen ging, las ze de alinea nog eens. Ze zette de laatste zin neer, sloeg het document op en deed de laptop dicht. Haar schouder bleef trekken, maar ze was blij dat dat stukje er nu stond.

* * *

In bed lag Lars al snel rustig te ademen. Amélie schoof een kussen tussen haar knieën en wachtte tot ze een houding had gevonden waarin haar heup wat minder pijn deed. Op de klok stond 23.47 uur.

Ze dacht aan de strandspullen die morgenvroeg nog bij elkaar gezocht moesten worden. Drinken meenemen. Zonnecrème. Een kussen voor onderweg. Ze merkte dat ze weer een lijst aan het maken was en besloot dat de rest van het gezin ook iets mocht onthouden.

Door de open slaapkamerdeur hoorde ze Luna nog lopen. Daarna ging er een deur dicht en werd het rustiger in huis.

Ze zag Liam weer zitten, met zijn handen boven de tafel terwijl hij dat spel uitlegde. Fleur die haar glas had bijgevuld. Luna's gezicht toen de zee ter sprake kwam. Ze wilde er morgen bij zijn, zonder steeds de klok in het oog te houden of te moeten vragen of ze ergens konden zitten.

Aan de andere kant van het bed bewoog Lars in zijn slaap. Amélie draaide haar kussen om en legde haar hoofd opnieuw neer.

Morgenochtend zouden ze naar zee vertrekken. Ze probeerde zich het water voor te stellen, de wind en haar kinderen die op de dijk alvast uitzochten waar ze straks frieten wilden eten.

Daar wilde ze vannacht liever aan denken.

Hoofdstuk 2

Een dagje aan het zeetje

Toen de wekker om zeven uur ging, wist Amélie een ogenblik niet waarom ze hem op een zaterdag had gezet. Daarna herinnerde ze zich het gesprek op het terras. De zee. Frieten, een ijsje en een dag met het hele gezin. Ze liet haar hand over het nachtkastje gaan tot ze haar telefoon vond en zette het geluid af.

Naast haar bewoog Lars. Hij vroeg of ze al wakker was, een vraag waarop ze alleen een weinig overtuigend geluid kon voortbrengen. Ze probeerde haar benen te verleggen. Haar heup trok en haar nek voelde alsof ze de hele nacht in dezelfde verkeerde houding had gelegen.

'Mijn lichaam organiseert een staking.'

Lars kwam wat overeind. 'Dan blijven we thuis.'

Ze draaide haar hoofd te snel naar hem toe en moest wachten tot de pijn zakte. Hij zag het en wilde iets zeggen, maar ze was hem voor.

'Alsjeblieft. Ik wil zelf ook gaan. We hoeven toch geen twintig kilometer te wandelen?'

Hij keek haar even aan. Ze begreep dat hij ongerust was. Alleen klonk thuisblijven voor hem soms als een oplossing, terwijl zij dan de hele dag zou moeten denken aan waar ze hadden kunnen zijn.

'We bekijken het daar,' zei ze.

'En ge zegt het als het niet meer gaat.'

Ze knikte en schoof haar voeten naar de vloer. Lars bleef naast haar zitten tot ze opstond.

'Koppige vrouw.'

'Ge zijt ermee getrouwd. Te laat om terug te brengen.'

'Ik heb het kasticket niet meer.'

Ze lachte en liep voorzichtig naar de badkamer.

Beneden was de dag al volop begonnen. Luna vond dat Fleur haar nieuwe zonnebril beledigd had. Fleur hield vol dat een modieuze vlieg wel degelijk een compliment was. Liam vroeg of Luna hem even wilde opzetten; dan wisten ze tenminste hoe ze haar terug konden vinden als ze aan zee verloren liep.

Amélie ging aan tafel zitten en luisterde terwijl ze een boterham smeerde. Het was dezelfde drukte als op schooldagen, maar nu kwam er niemand te laat voor een les. Lars liep met de koeltas naar de deur en vroeg of de drinkflessen gevuld waren.

Iedereen had gedacht dat iemand anders dat zou doen.

‘En ik dacht dat ik vandaag eens niets moest organiseren,’ zei Amélie.

Liam nam de flessen mee naar de kraan. Op de terugweg boog hij zich voor een kus naar haar toe, wat Luna hem onmiddellijk de titel van mama’s lieveling opleverde.

‘Gij moogt ook flessen vullen,’ zei Amélie.

Dat vond haar dochter een weinig aantrekkelijk antwoord. Ze begon liever over haar zonnebril.

* * *

In de auto nam Fleur vooraan de route voor haar rekening. Amélie zat achter haar, tussen Liam en Luna, met een kussen tegen haar nek. De eerste twintig minuten lukte het om haar ogen dicht te houden. Daarna begon Luna te vragen hoelang het nog rijden was en vond Amélie nergens meer steun voor haar onderrug. Ze schoof haar voeten wat vooruit en trok ze weer in. De klok vertelde haar dat ze nog ruim een uur moesten.

Liam rommelde in zijn rugzak en haalde een klein reiskussen tevoorschijn.

‘Voor uw nek,’ zei hij toen ze verbaasd naar hem keek.

Ze nam het van hem aan. Hij had dat dus zelf bedacht en ingepakt, zonder er eerst iets van te zeggen.

‘Wat zijt gij toch een schat.’

‘Niet aan Noah vertellen. Mijn reputatie, hé.’

Ze beloofde het geheim te bewaren en liet haar hoofd tegen het kussen zakken. Dit paste beter. Naast haar keek Liam weer op zijn telefoon. Buiten schoven de velden voorbij en af en toe hoorde ze Fleur aanwijzingen geven, gevolgd door Lars die verklaarde dat hij de afslag heus gezien had.

Tegen halfelf vonden ze een parkeerplaats. De kinderen stapten uit terwijl Amélie haar benen naar buiten draaide. Ze duwde zich overeind en moest meteen een hand tegen de auto zetten. Een paar tellen werd het zwart voor haar ogen.

Liam bleef naast haar staan. Ze zei dat ze duizelig was en wachtte tot het wegtrok. Lars kwam om de auto heen. De vrolijke haast waarmee iedereen net nog zijn spullen gepakt had, verdween uit hun bewegingen.

‘Als ge alle drie opnieuw vraagt of het gaat, begin ik geld per antwoord te vragen,’ zei ze toen ze weer helder zag.

Lars glimlachte voorzichtig. Ze bleven nog even staan voor ze verdergingen.

* * *

Op de dijk rook het naar zout en zonnecrème. Tussen de wandelaars door kwam af en toe de geur van wafels naar hen toe. Amélie liet de zon op haar gezicht vallen. Ze was blij dat ze gekomen waren; dat voelde ze al voor ze het water goed kon zien.

Luna vond dat heel België hetzelfde idee gehad had. Lars verontschuldigde zich dat hij vergeten was de kust voor hen af te huren. Bij een vuilnisbak stond een meeuw op wacht, volgens Liam duidelijk van de strandpolitie.

'Dan hoop ik dat Luna haar zonnebrilvergunning bijheeft,' zei Amélie.

Ze liepen langs de terrassen. Fleur vertelde over een vriendin van de hogeschool en Luna maakte foto's. Haar rug trok, maar het tempo was rustig genoeg om te blijven luisteren. Toen haar dochter naar het strand wees, keek ze over het zand naar het glinsterende water.

'Kom,' zei ze. 'We gaan.'

In het losse zand merkte ze pas hoeveel moeilijker het werd. Haar voeten zakten weg en bij elke stap moest ze zich harder afzetten. Luna en Liam liepen vooruit. Fleur vertraagde naast haar en stelde voor te gaan zitten.

'We zijn hier nog maar net.'

Haar dochter begon voorzichtig aan een antwoord. Amélie onderbrak haar en hoorde zelf hoe scherp het klonk. Ze mompelde sorry, zette nog een paar stappen en voelde toen een felle pijn door haar rechterbeen trekken.

Ze bleef staan.

Lars draaide zich om en vroeg of ze verder kon. Amélie keek naar het water. Er speelden kinderen, iemand rolde zijn broekspijpen op. Het was niet eens zo ver meer. Toch zag ze niet hoe ze er zelf nog moest raken.

'Ik weet het niet.'

Hij stelde voor terug naar de dijk te gaan. Liam en Luna kwamen naar hen toe. Haar jongste keek van haar moeder naar de zee.

'We gingen toch samen tot aan het water?'

Amélie voelde de teleurstelling in haar keel. Ze had het zelf net zo graag gewild.

'Gij moogt verder. Papa kan meegaan. Ik zoek een bankje.'

Lars wilde bij haar blijven, en Liam bood het ook aan. Ze trok haar zoon even tegen zich aan en zei dat ze gerust een kwartiertje alleen kon zitten. Daarna stuurde ze hem achter zijn zussen aan.

Terug op de dijk zocht ze een vrije bank. Ze ging zitten met haar handen naast zich op het hout en wachtte tot haar benen minder trilden. Zelfs haar tas openmaken stelde ze nog even uit. Voorbijgangers liepen door; niemand bleef kijken naar de vrouw die gewoon van de zee leek te genieten.

* * *

Evelien had een bericht gestuurd om te vragen of ze het naar haar zin had. Amélie vertelde over zon, zee en een lichaam dat vandaag dacht dat het tachtig was. Haar vriendin vond dat dat lichaam dringend op vakantie moest.

Dat probeer ik net, typte Amélie terug.

Ze glimlachte om het antwoord met een lachend gezichtje en een hartje. Daarna legde ze haar telefoon weg. Ze was vierenveertig. Vanop deze bank

zag niemand hoeveel moeite het haar gekost had om terug boven te raken. Een vrouw die haar tas op schoot nam, een andere die een foto maakte: van buitenaf hoorde ze er moeiteloos tussen.

Een kwartier later zag ze Liam aankomen.

'Al genoeg zand gezien?'

'Een mens moet doseren.'

Ze keek hem aan tot hij toegaf dat hij kwam kijken hoe het ging. Toen ze zei dat hij niet op haar hoefde te passen, knikte hij. Hij ging toch naast haar zitten, zonder meteen iets te vragen. Op de reling landde een meeuw. De strandpolitie luisterde hen af, besloot hij.

Een tijdlang keken ze naar het water. Pas daarna vroeg hij of het erg was.

Het gewone antwoord kwam als vanzelf. Het ging wel. Liam keek opzij en zei alleen haar naam voor hem: mama.

Ze liet haar blik zakken naar hun handen.

'Ja. Vandaag wel.'

'Jammer. Vooral omdat ge zo graag mee wilde.'

Haar ogen begonnen te prikken. Hij had niet gezegd dat ze beter thuisgebleven was en vroeg ook niet wat ze nog kon proberen. Hij had precies gehoord wat ze er zelf zo verdrietig aan vond.

Na een tijdje legde hij zijn hand op de hare. Straks konden ze met iedereen ergens gaan zitten, stelde hij voor. Zij mocht kiezen waar.

'Zo veel macht ineens?'

'Voor één dag.'

* * *

Lars vond een terras uit de wind. Amélie schoof haar voeten onder de stoel en nam de kaart aan. Hier hoefde ze niet te bedenken hoe ver het nog lopen was. Ze bestelde een kleine portie friet. Fleur koos een salade, volgens Liam huiswerk op een dagje zee. Ze gooide een servetje naar hem.

Toen het eten kwam, moest Luna eerst een foto maken. Anders geloofde niemand dat ze hier geweest was. Liam bood zich aan als getuige en werd onmiddellijk onbetrouwbaar verklaard. Amélie lachte mee en trok haar bord wat dichter toen Lars een frietje pikte.

'Kwaliteitscontrole,' zei hij.

'Ge hebt er zelf.'

'Die van u smaken beter.'

Ze bleven een tijd aan tafel. Haar rug deed nog pijn, maar ze kon weer luisteren naar wat de anderen vertelden. Toen de meisjes daarna winkeltjes wilden bekijken en Liam foto's op de dijk wilde maken, voelde ze dat ze beter kon blijven zitten.

Luna's gezicht betrok. Lars stelde meteen voor naar huis te gaan.

'Ge hoeft niet allemaal te vertrekken omdat ik pijn heb,' zei Amélie. 'Ga een halfuurtje. Ik drink nog koffie.'

Fleur vond het vervelend haar weer alleen te laten. Luna keek naar haar handen en zei zacht sorry. Amélie stak haar hand naar haar uit.

'Ge moogt graag naar de winkels willen, schat. Laat mij straks zien wat ge gevonden hebt. Maar verwacht niet dat ik alles koop.'

Dat ontlokte haar dochter tenminste weer een reactie. Uiteindelijk gingen ze alle vier en bestelde Amélie koffie. Ze liet haar tas staan waar ze hem neergezet had.

Vroeger had ze de strandtassen gedragen en de kinderen teruggeroepen wanneer ze te ver vooruitliepen. Nu moest ze hen laten gaan. Ze wist dat het verstandig was, maar keek toch eerst naar de klok voor ze haar gezicht opnieuw naar de zee draaide.

Bij hun terugkomst had Luna een klein papieren zakje vast.

'Voor u.'

Er zat een sleutelhanger in, een paars hartje. Omdat mama niet mee kon, zei ze. En het was niet duur geweest.

Amélie trok haar dochter tegen zich aan. Ze had iets van de winkels mogen meebrengen zonder dat het een verontschuldiging hoefde te zijn. Toch vond Amélie het hartje zo lief dat ze even naar woorden zocht.

'Dank u, schat.'

Liam toonde intussen zijn zakje blauwe M&M's. Hij had ook iets gevonden. Toen Amélie vroeg of ze er één mocht, deed hij alsof hij daar ernstig over moest nadenken.

'Voor u een uitzondering.'

'Dat is pas liefde,' zei Fleur.

Ze stak de sleutelhanger in haar tas. Toen Lars vroeg of ze naar huis wilde, knikte ze zonder tegen te spreken.

* * *

Op de terugweg sliep Luna. Fleur luisterde naar muziek en Liam keek op zijn telefoon. Amélie leunde tegen het geleende kussen. Ze was te moe om haar ogen goed open te houden, maar haar heup liet haar niet slapen.

Via de spiegel vroeg Lars hoe het ging. Ze begon automatisch te antwoorden dat het wel meeviel en hield zichzelf tegen.

'Nee. Eigenlijk niet.'

Hij zei dat ze bijna thuis waren. Even later voegde hij eraan toe dat ze misschien beter niet gegaan waren.

Amélie deed haar ogen open.

'Dat wil ik niet horen.'

Hij begon uit te leggen wat hij bedoelde. Ze wist het al. Hij zag dat ze pijn had en wilde haar dat besparen. Maar ze had ook de zee gezien en met haar kinderen gegeten. Luna had een cadeautje gekocht. Dat hoorde toch evenzeer bij deze dag?

Lars zocht haar blik in de spiegel.

‘Natuurlijk.’

Liam legde zijn telefoon weg en liet zijn hand even op haar arm rusten. De rest van de rit waren ze stil.

Thuis hielpen Lars en Liam met uitladen. Amélie ging in de zetel zitten en kwam er voorlopig niet meer uit. Toen haar zoon water bracht, vroeg hij of het toch leuk geweest was.

‘Heel leuk.’

‘Ook met pijn?’

Ze knikte. Hij leek daar blij mee en wilde naar boven, tot ze vroeg of hij weer met Noah ging gamen.

‘Wie anders?’

‘Een meisje misschien.’

‘Mama!’

Ze lachte om zijn gezicht. Hij vertrok voordat ze kon doorvragen.

Die avond lag ze vroeg in bed. Lars kwam op de rand zitten en streek een haarlok van haar gezicht. Hij vond het moeilijk om haar zo te zien, zei hij.

‘Ik vind het moeilijk om te voelen.’

Hij knikte. Ze vertelde dat ze soms iets wilde proberen, ook als ze niet zeker wist of het zou lukken. Daar moest nog wel ruimte voor blijven. Hij mocht haar vragen hoe het ging; zij zou moeten zeggen wanneer het te veel werd.

Nadat hij naar beneden was gegaan, nam ze het paarse hartje van haar nachtkastje. Ze sloot haar hand eromheen en dacht aan Luna met het zakje, aan Liam op de bank en de wind op het terras.

Ze had genoten. Toch kwamen de tranen nu er niemand meer naast haar zat. Ze had graag met de anderen tot aan het water willen lopen, gewoon mee op de foto, en daarna zonder nadenken door naar de winkels. Vandaag had ze weer moeten uitleggen waarom dat niet kon.

Beneden schoof Lars iets over het fornuis. Ze veegde haar wangen droog en legde het hartje terug naast haar telefoon. Als hij straks bovenkwam, wilde ze niet opnieuw de hele dag moeten vertellen.

Hoofdstuk 3

Een lichaam zonder gebruiksaanwijzing

Op zondagochtend lag het paarse hartje nog naast Amélies telefoon. Ze zag het toen ze naar de tijd keek: kwart over acht. Buiten zong een vogel met een overtuiging waarvoor ze op dat ogenblik weinig begrip kon opbrengen. Zelf had ze de halve nacht een houding gezocht waarin haar heup en rug haar met rust lieten.

Ze probeerde haar rechterbeen te bewegen en bleef liggen tot de pijn wat zakte. Zelfs de druk van het dekbed was gevoelig op haar schouders. Naast haar sliep Lars met zijn mond een beetje open. Ze keek naar hem en vroeg zich af hoe lang ze nog zo kon blijven liggen voordat ze toch naar beneden wilde, moe of niet.

Toen hij wakker werd, vroeg hij of ze had geslapen.

'Ik ken het plafond nu bijzonder goed.'

Hij kwam overeind en vroeg of het door gisteren kwam. Waarschijnlijk, zei ze. Ze zag het vervolg al in zijn gezicht voordat hij begon.

'Dan hadden we misschien beter—'

'Lars.'

Hij zweeg en knikte. Ze was hem dankbaar dat hij er niet opnieuw over begon. Aan de uitstap viel niets meer te veranderen en ze wilde niet iedere mooie herinnering afwegen tegen de pijn waarmee ze nu wakker werd.

Koffie kon hij wel brengen. Toen hij even later met een kop en een boterham terugkwam, klopte Liam op de deur. Zijn haar stond alle kanten op en hij droeg hetzelfde T-shirt als gisteren, misschien zelfs als eergisteren.

'Papa zei dat ge veel pijn hebt.'

'Hij heeft een nieuwsuitzending georganiseerd.'

'Zal ik hem om het weerbericht vragen?'

'Graag. Wanneer de storm in mijn schouders voorbijtrekt.'

Liam gaf haar een kus en ging op de bedrand zitten. Hij vroeg of gisteren te veel was geweest. Toen ze knikte, zei hij dat het toch leuk geweest was. Dan was het tenminste niet voor niets.

Amélie keek naar hem. Hij klonk niet alsof hij haar probeerde op te beuren; hij had zelf genoten en wilde dat deel van de dag ook bewaren. Ze glimlachte en vroeg wat hij straks ging doen. Noah wachtte, vertelde hij. Voor hij naar zijn kamer vertrok, sloeg hij voorzichtig zijn armen om haar heen.

'Love you, mama.'

'Love you too, schat.'

* * *

Tegen tien uur stond Amélie op. In de badkamer lag een handdoek naast de volle wasmand. Ze bukte al om hem te nemen, voelde haar onderrug trekken en kwam weer recht. Het was verbazend hoeveel aandacht één handdoek kon vragen. Ze liet hem liggen en liep door.

Beneden keken de kinderen op van hun ontbijt. Luna wilde weten of ze vandaag nog iets zouden doen.

'Ademen staat op de planning,' zei Amélie.

Dat vond haar dochter weinig inspirerend. Het was zondag; ze kon toch niet de hele dag thuiszitten? Fleur herinnerde haar aan de uitstap van gisteren. Liam voegde eraan toe dat gisteren meestal vóór vandaag kwam, wat de discussie niet hielp.

Amélie schoof voorzichtig een stoel naar achteren. Ze begreep Luna wel. Voor haar voelde de dag nog open en vol mogelijkheden. Amélie hoefde die niet allemaal mee in te vullen.

'Vraag maar of ge met een vriendin kunt afspreken. Als haar ouders het goedvinden.'

Luna begon meteen naar Emma te typen. Lars zette koffie neer en zei dat Amélie zelf beter rustig bleef. Ze trok een wenkbrauw op bij het vriendelijke bevel, maar voordat ze iets kon antwoorden, begon Fleur over beter naar haar lichaam luisteren.

Amélie sloot even haar ogen.

'Daar luister ik al vijf jaar naar.'

'Maar ge gaat er soms over.'

'Omdat ik ook nog wil leven.'

De woorden maakten het stiller aan tafel. Fleur trok zich terug achter haar laptop. Amélie zei dat het haar speet; ze was moe en begreep dat Fleur wilde helpen. Haar dochter knikte zonder echt op te kijken. Het gesprek was daarmee voorbij, maar niet opgelost.

* * *

In de zetel opende Amélie haar kinderboek. Aan zee had ze een idee gekregen voor een grappige scène: haar hoofdpersonage zag een oplossing over het hoofd die vlak voor zijn neus lag. Ze wist nog hoe goed het idee haar had geleken toen ze op het terras zat. Nu schreef ze een paar zinnen en raakte de draad kwijt.

Ze las de vorige alinea opnieuw, in de hoop dat de rest dan terug zou komen. Er gebeurde niets. Dezelfde woorden keken haar aan, zonder dat ze nog wist welke erop hadden moeten volgen.

'Mijn hersenen zijn met vakantie.'

Lars keek op van de televisie. 'Zonder u?'

Ze knikte. Een idee was verdwenen, legde ze uit.

‘Waar hebt ge het laatst gezien?’

Ze moest lachen, al bleef het haar dwarszitten. Verhalen bedenken was iets waarop ze altijd had kunnen vertrouwen. Als ze thuis zat en iets niet kon doen, kon ze tenminste nog nadenken, lezen of schrijven. Ook dat bleek niet iedere dag vanzelf te gaan.

Ze liet het document openstaan. Na een tijdje las ze terug tot het punt waarop ze haar bedoeling nog herkende. Ze schrapte een zin en probeerde opnieuw, zonder te weten of het nieuwe stukje haar dichter bij de scène bracht.

Rond de middag nam de scherpste pijn in haar heup wat af. Ze ging water halen en zag de glazen op het aanrecht. Ze zette ze in de vaatwasser, veegde het werkblad af en nam de tafel mee. Pas toen Lars in de deuropening stond, merkte ze dat ze ook al naar de kruimels op de grond had gekeken. Ze had de handborstel vast.

‘Wat zijt ge aan het doen?’

‘Een vliegtuig bouwen.’

Hij zei dat ze moest rusten. Ze was pas vijf minuten bezig, antwoordde ze, maar hij herinnerde haar aan de ochtend. De bezorgdheid waarmee hij dat zei, maakte haar op dat ogenblik alleen maar bozer.

‘Ik weet dat ik pijn had. Ik was erbij.’

Hij zweeg. Ze legde de borstel neer, probeerde het opnieuw en hoorde dat ze nog scherp klonk. Ze wilde alleen even haar eigen keuken kunnen opruimen zonder dat iemand haar vertelde wat verstandig was.

‘Ik wil niet dat ge straks uitgeput zijt.’

‘Dat ben ik ook als ik niets doe. Mijn schouders doen al van vanmorgen pijn. Ik ben het zo beu.’

Lars wreef over zijn gezicht.

‘Ik weet het. Ge zegt het al de hele ochtend. Soms lijkt het alsof ge alleen nog kunt zagen over die pijn.’

Ze bleef met haar hand op het aanrecht staan.

Zagen. Dat woord bleef hangen toen hij zijn blik al had afgewend. Ze had gedacht dat ze thuis tenminste kon vertellen hoe het werkelijk ging. Tegen klanten trok ze haar mondhoeken omhoog. Hier stond ze in haar eigen keuken.

‘Ik zeg dat ik pijn heb omdat ik pijn héb, Lars. Niet om u lastig te vallen.’

Hij keek terug en verontschuldigde zich. Het was eruit gefloept. Ze knikte, maar haar hand bleef op dezelfde plek liggen. Naast de lege borstel lag nog een vlekje bij Luna’s plaats. Een paar minuten geleden had ze alleen dat willen wegwerken.

Na een stilte vroeg hij zachter waarom ze er dan toch aan begonnen was.

‘Omdat ik iets normaals wilde doen.’

Hij knikte langzaam. Hij zou proberen haar niet voortdurend tegen te houden, zei hij, en die opmerking had hij niet mogen maken. Ze liet hem

zijn armen om haar heen slaan. Ze zagen elkaar graag; dat wist ze. De woorden die hij gezegd had, verdwenen daardoor nog niet.

* * *

Sophie belde die namiddag. Aan haar opgewekte vraag of Amélie nog leefde, had ze even genoeg om weer te glimlachen. Ze vertelde over de zee en over Luna's cadeautje. Daarna kwamen haar schouders toch weer ter sprake.

'Het is wat het is,' besloot ze.

'Dat moet ge niet altijd zeggen.'

Amélie keek naar het dekentje over haar benen. Ze had de zin al zo vaak gebruikt dat ze nauwelijks meer hoorde hoe snel hij een gesprek afsloot.

'Maar het is toch zo?'

'Ge moogt het ook gewoon verschrikkelijk vinden.'

'Vandaag vind ik het verschrikkelijk.'

Haar zus liet haar dat zeggen. Daarna wilde ze weten of er tenminste een ijsje gegeten was. Naar zee gaan en geen ijsje kopen, vond ze bijna strafbaar. De volgende keer zou ze zelf meegaan. Dan stopten ze voor koffie, een ijsje en nog koffie.

Amélie lachte. Toen ze ophing, merkte ze dat ze wat minder opgetrokken zat. Sophie had geluisterd zonder haar middag voor haar te willen regelen. De woorden uit de keuken bleven nog wel in haar hoofd, maar ze hoefde ze nu niet opnieuw uit te leggen.

* * *

Tegen vier uur ging ze douchen. Het warme water gaf even verlichting. Haar haar wassen vroeg meer moeite; ze liet haar armen tussendoor zakken en wachtte voor ze verderging. Nadat ze de kraan had dichtgedraaid, begon haar hart onverwacht hard en snel te bonzen.

Ze legde haar hand tegen haar borst en bleef staan. Kwam het door de warmte, door de inspanning? Ze wist het niet. Ze wachtte tot het geleidelijk afnam, droogde zich af en ging op de rand van het bed zitten.

In haar telefoon noteerde ze het tijdstip en wat eraan voorafgegaan was. Zondag, rond vier uur. Hartkloppingen na het douchen. Rust genomen. Het gebeurde de laatste tijd vaker; dat wilde ze aan de huisarts vertellen. Ze kon niet zelf bepalen of het bij haar andere klachten hoorde.

Beneden zat Fleur alleen aan de keukentafel. Ze keek op toen haar moeder binnenkwam en zei sorry voor vanmorgen, voor die opmerking over luisteren naar haar lichaam.

Amélie ging bij haar zitten. Ze wist dat Fleur haar wilde helpen.

'Dat is juist zo moeilijk,' zei haar dochter. 'Ik leer zoveel over het menselijk lichaam, maar bij u kan ik niks doen. Dan denk ik dat ik iets over het hoofd zie.'

Amélie legde haar hand over die van Fleur.

‘Ge moet mij niet beter maken. Ge zijt mijn dochter.’

Fleur keek naar hun handen en glimlachte wat onzeker.

‘Dus minder als een verpleegster praten?’

‘Af en toe zou fijn zijn.’

‘Ik zal proberen minder te zagen.’

Het woord raakte Amélie opnieuw. Fleur kon dat niet weten. Ze kneep zacht in haar hand en liet het onderwerp rusten. Ze wilde haar dochter niet ook nog belasten met de woordenwisseling van die middag.

* * *

’s Avonds maakte Lars spaghetti. Luna was terug van Emma en vertelde tijdens het eten zo druk dat Liam vroeg of ze tussendoor nog ademhaalde. Fleur werkte later verder voor school. Vanuit Liams kamer klonk de stem van Noah door zijn headset.

Amélie bracht twee glazen naar de keuken. Lars keek op en opende zijn mond. Ze trok een wenkbrauw op; hij sloot hem weer.

‘Verstandige man.’

Hij grijnsde. Ze zette de glazen neer en ging terug naar de zetel. Dat was voor haar voorlopig genoeg, besloot ze zelf.

In bed bekeek ze de notitie op haar telefoon nog eens. Morgenvroeg zou ze de huisarts bellen. Daarnaast stond er vier uur poetsen in haar agenda. Ze dacht aan bukken, dweilen en een bed verschonen met de pijn die nu al in haar rug zat.

Lars kwam binnen en vroeg waar ze aan dacht.

‘Morgen. Of het zal gaan op mijn werk.’

Hij ging naast haar zitten.

‘Dan bekijken we het morgenvroeg.’

‘Kijk. Een goed antwoord.’

‘Ik word verstandig op mijn oude dag.’

Ze waarschuwde hem niet te overdrijven en kreeg een kus. Toen het licht uitging, legde ze de telefoon naast het paarse hartje. Het was vreemd dat de zee pas gisteren was geweest. Ze kon de wind nog bijna voelen, terwijl ze hier haar kussen verschoof en wist dat de wekker over een paar uur opnieuw zou gaan.

Hoofdstuk 4

Meer dan een slechte dag

De wekker maakte op maandagochtend een einde aan de nacht die Amélie liever nog wat langer had laten duren. Ze stak haar arm uit om het geluid af te zetten en trok hem meteen terug. Van haar rechterschouder tot halverwege haar bovenarm schoot de pijn zo fel dat ze hardop reageerde.

Naast haar kwam Lars overeind. Hij vroeg wat er was en keek naar de arm die ze dicht bij haar lichaam hield. Nog altijd die schouder, wilde hij weten.

'Nee, ik roep graag auw om zes uur 's morgens.'

Hij keek naar haar. Ze zuchtte en zette het alarm met haar andere hand uit.

In de badkamer wisselde ze haar haarborstel van hand. Links ging het onhandig, maar haar rechterarm optillen lukte nauwelijks. Na een paar pogingen zat haar haar vast. Een scheve paardenstaart, goed genoeg om te poetsen. Ze bleef nog even op de wastafel steunen voordat ze naar beneden ging.

Lars zocht zijn sleutels terwijl de koffie doorliep.

'Op het kastje in de gang,' zei ze.

'Hoe weet jij dat altijd?'

'Omdat ik ze daar gelegd heb.'

'Mijn reddende engel.'

'Met pijnlijke vleugels.'

Hij zette haar kop op tafel. Ze ging zitten en probeerde haar rechterarm te strekken. Het trekken nam meteen toe.

'Ik weet niet hoe ik vandaag vier uur moet poetsen.'

Lars zuchtte.

'Schat, ge zijt nog maar net op en ge zijt alweer aan het zagen.'

Amélie keek naar hem. Gisteren had hij beloofd dat woord niet meer naar haar pijn te gooien.

'Ik zaag?'

'Je jaagt jezelf nu al op. Ik weet ondertussen dat je pijn hebt.'

'Denkt ge dat ik het leuk vind om dat elke dag te voelen?'

'Natuurlijk niet. Maar ik weet soms ook niet meer wat ik moet antwoorden.'

Ze wilde zeggen dat hij niets hoefde te antwoorden. Dat ze hem niet gevraagd had haar beter te maken. Ze kreeg de woorden er niet uit.

'Laat maar. Ik ga me klaarmaken.'

Toen ze opstond, trok haar rug. Deze keer zei ze niets.

Boven lagen haar werkkleren klaar. Om 6.51 uur zat ze ervoor op de rand van het bed. Over ruim een halfuur zou ze normaal vertrekken. Ze stelde zich de badkamer van haar klant voor. De douche schoonmaken, de emmer verplaatsen, de dweil uitwringen. Ze kon haar eigen haar nauwelijks kammen.

Er klopte iemand op de deur.

'Mama?'

Liam kwam binnen in zijn pyjamabroek. Hij ging naast haar zitten en keek naar de kleren.

'Gaat ge werken?'

'Dat probeer ik te beslissen.'

'Je hoeft toch niet als het echt niet lukt?'

'Er rekenen mensen op mij, jongen. En ik wil mijn werk doen. Niet altijd thuisblijven als mijn lichaam moeilijk doet.'

Hij legde zijn arm voorzichtig achter haar, zonder op haar schouder te drukken.

'Ik wil gewoon niet dat je jezelf kapotmaakt.'

Ze slikte. Hij gaf haar een kus.

'Als je thuisblijft, kom ik straks nog even bij je zitten.'

'Jij hebt vakantie.'

'Ik kan mijn drukke agenda met Noah misschien vijf minuten onderbreken.'

Ze lachte zacht. Toen hij naar beneden ging, nam ze haar telefoon.

Om tien over zeven meldde ze zich ziek. Het gesprek duurde een paar minuten. Ze legde uit wat er niet ging, luisterde naar het antwoord en hing op. Daarna belde ze de huisartsenpraktijk. Ze mocht die ochtend komen.

Ze bleef nog even zitten met de telefoon in haar hand. Ze had gedaan wat nodig was, maar opluchting voelde ze nauwelijks.

Beneden keek Lars op.

'En?'

'Ik blijf thuis. Ik kan straks naar de dokter.'

'Verstandig.'

Ze schonk een glas water in zonder iets te zeggen.

'Zijt ge nog kwaad?'

Ze zette de fles neer.

'Ik vertel je hoe ik me voel omdat je mijn man bent, Lars. Maar als dat zagen is, weet ik niet meer wat ik bij jou nog mag zeggen.'

Hij wilde antwoorden en hield zich in.

'Ik verwacht niet dat jij het oplost,' zei ze. 'Ik moet het toch ergens kunnen vertellen?'

Hij keek naar zijn handen.

‘Ik zie dat je pijn hebt en ik kan niets doen. Daar word ik soms gefrustreerd van.’

‘Ik ook.’

‘Ik had dat niet mogen zeggen.’

Ze ging tegenover hem zitten. Hij stak zijn hand uit en ze legde de hare erin.

‘Soms is luisteren genoeg,’ zei ze.

Hij knikte. Even later moest hij vertrekken. Hij gaf haar een kus bij de deur. Ze wenste hem een goede werkdag en keek hem na tot hij in de auto zat.

* * *

In de wachtzaal bladerde een man door een tijdschrift. Aan de overkant huilde een peuter. Het geluid sneed door Amélies hoofd. Ze legde haar tas van haar schoot op de stoel naast zich en zocht een houding waarin haar schouders minder trokken.

Toen de huisarts haar riep, stond ze voorzichtig op. Hij vroeg sinds wanneer het erger was. Ze vertelde over de zee, het zand en de nacht daarna. Hij vroeg door over de pijn naar haar armen: of die anders voelde, of ze tintelingen had of minder kracht. Daarna onderzocht hij haar nek, schouders en armen.

Bij een beweging trok ze haar gezicht samen.

‘Daar?’

‘Dat kunt ge wel zeggen.’

Hij stopte en liet haar weer zitten. Ze vertelde dat zelfs haar haren kammen die ochtend moeilijk was geweest.

‘Dan is het goed dat je niet bent gaan poetsen,’ zei hij.

Ze bespraken de klachten, haar behandeling en de kinesitherapie, waar ze twee keer per week naartoe ging. Het hielp soms, vertelde ze, maar de stijfheid in haar nek gaf haar geregeld hoofdpijn. Toen hij naar zijn toetsenbord draaide, dacht ze aan haar notitie.

‘Er is nog iets. Mijn hart slaat soms ineens heel snel. Gisteren na het douchen moest ik gaan zitten.’

Hij draaide terug en vroeg hoe lang dat duurde, hoe vaak ze het had en wat ze nog voelde tijdens zo’n moment. Ze zocht de notitie op haar telefoon.

‘Ik weet niet of het bij de fibromyalgie hoort.’

‘Dat mogen we niet zomaar aannemen. Dat moeten we afzonderlijk bekijken.’

Hij besprak welke controles aangewezen waren en dat verder hartonderzoek nodig kon zijn. Ze luisterde aandachtig. Er was nog geen verklaring, maar hij schoof het tenminste niet bij haar andere klachten.

Voor ze vertrok, maakte hij het attest voor haar werk op. Ze stopte het in haar tas. Buiten scheen de zon op de geparkeerde auto's. Een prachtige augustusmorgen, en zij wilde vooral zo snel mogelijk naar haar zetel.

Thuis legde ze een kussen onder haar rechterarm. Het onderzoek had haar spieren gevoeliger gemaakt. Ze sloot haar ogen.

'Mama?'

Liam stond in de deur.

'Hoe was het?'

'We hebben alles besproken. Ik moet voorlopig rustiger aan doen.'

Hij knikte. 'Zullen we iets grappigs kijken?'

Hij kwam met de afstandsbediening en een zak chips naast haar zitten. Toen de film begonnen was, bood hij ook zijn blauwe M&M's aan.

'Ze smaken toch allemaal hetzelfde?' vroeg ze.

Hij staarde haar aan.

'Sommige dingen zegt ge niet, mama.'

'Mijn excuses.'

'Aanvaard.'

Ze nam er eentje. Halverwege de film leunde hij even tegen haar aan.

'Fijn dat je thuis bent.'

'Ook al ben ik ziek?'

'We kunnen nu toch gezellig een film kijken?'

Ze schoof de chips tussen hen in en keek verder.

Later stuurde Evelien een bericht om naar haar kinderboek te vragen.

Onze schrijfster ligt in de zetel. Haar lichaam heeft een software-update nodig, antwoordde Amélie.

Al uit en weer aan gezet?

Blijft foutmeldingen geven.

Ze lachte. Toen Evelien vroeg hoe het werkelijk ging, vertelde ze over de dokter en de ziekmelding.

Als ge wilt zagen, moogt ge altijd bellen.

Amélie bleef even naar die woorden kijken. Bij Evelien klonken ze als een uitnodiging.

Pas op. Ik kan lang zagen.

Ik heb koffie en tijd.

Ze stuurde een hartje terug.

* * *

Toen Lars thuiskwam, vertelde ze over de huisarts. Hij luisterde ook toen ze het over de hartkloppingen had.

'Goed dat ze dat bekijken,' zei hij.

Daarna vroeg hij hoe ze zich nu voelde.

'De korte of de lange versie?'

Hij ging naast haar zitten.

‘De lange.’

Dus vertelde ze over haar schouders en haar frustratie dat ze opnieuw niet had kunnen werken. Deze keer zocht hij niet naar een oefening die ze nog moest doen. Ze kwam vanzelf dichter bij hem zitten.

Aan tafel maakte Luna bekend dat Emma misschien een vriendje had.

‘Hoe kunt ge misschien een vriendje hebben?’ vroeg Liam.

‘Dat is ingewikkeld.’

‘Blijkbaar.’

‘Jij hebt er nog geen, dus zwijg maar.’

‘Dat maakt mij een objectieve deskundige.’

Lars lachte en nam onder tafel even Amélies hand vast.

Na het eten nam ze een bad. Ze strooide magnesiumbadzout in het water, liet zich voorzichtig zakken en bleef liggen tot ze de gespannen houding van die ochtend iets kon loslaten. Haar schouders bleven gevoelig. Toch was het fijn nergens heen te hoeven.

Beneden lag haar laptop op de salontafel. Ze had vandaag nog niets geschreven. Voor ze naar bed ging, opende ze het document en noteerde een zin die al een tijdje in haar hoofd zat.

Je hoeft niet iedere dag de sterkste te zijn om toch moedig te blijven.

Misschien paste hij ergens in haar kinderboek. Ze sloeg hem op.

* * *

Dinsdagochtend regende het. Amélie had om kwart over drie naar de klok gekeken en om vijf voor vijf opnieuw. Toen de wekker ging, voelde het alsof ze net sliep.

De felle steken waren iets minder. Ze bewoog haar rechterarm en tilde hem wat hoger. Het trok nog steeds.

Aan tafel vroeg Lars of ze zou werken.

‘Ik weet het nog niet.’

‘Ge moet het wel op tijd laten weten.’

‘Ik weet hoe laat ik begin.’

Hij legde zijn broodmes neer.

‘Ik wil gewoon dat je geen problemen krijgt.’

Ze hield haar handen rond de warme kop.

‘Dat wil ik ook niet.’

Hij vroeg hoe haar schouders waren en luisterde terwijl ze antwoordde. Daarna schoof hij een stoel naar achteren.

‘Misschien moet ge vandaag ook niet gaan.’

Ze keek op. Weer thuisblijven. Opnieuw zeggen dat ze niet kwam.

‘Mijn klanten moeten wel op mij kunnen rekenen.’

‘En als je halverwege moet stoppen?’

Ze had geen antwoord.

‘Ik haat dit.’

Hij knikte. Hij liet het daarbij.

Om zeven uur belde ze haar werk. Ze vertelde dat de pijn nog te hevig was om te poetsen en dat ze de afspraak met haar huisarts opvolgde. Na het gesprek voelde ze opluchting, met meteen daarachter de gedachte dat ze straks misschien beter zou zijn. Dan zou het lijken alsof ze voor niets had afgezegd.

Ze stond op om haar kop weg te zetten. Haar arm trok opnieuw. Ze hield hem dichter bij haar lichaam en nam de kop met links. Fleur kwam beneden in een lichtgroene trui, een map onder haar arm. Op de hogeschool kreeg ze uitleg over de stages en de planning voor haar laatste jaar.

'Spannend,' zei Amélie.

'Ja. En eng. Straks moet ik kiezen waar ik ga werken.'

'Vandaag hoef je toch niet je hele toekomst vast te leggen?'

'Ik wil het graag goed doen.'

'Dat weet ik.'

Fleur ging even zitten.

'Jij moet ook de hele tijd kiezen, hé? Werken of rusten. Wel meegaan of niet.'

Amélie knikte.

'Dat lijkt me vermoeiend.'

'Dat is het.'

Fleur schoof haar stoel dichterbij.

'Ik ben trots op u, mama. Omdat ge blijft proberen.'

Amélie keek naar haar dochter. De map lag klaar, haar jas hing over de stoel. Zo meteen zou ze vertrekken om verpleegkundige te worden. Toch zat ze nu hier te wachten op haar moeders antwoord.

'En omdat ik je mama ben, hoop ik.'

Fleur lachte. 'Ook daarom.'

* * *

Toen Fleur vertrokken was, opende Amélie haar kinderboek. Ze las de laatste bladzijde, over een jongen die de wereld soms anders zag dan de anderen. In zijn zachtheid herkende ze iets van Liam. Ze begon te typen. Af en toe bleef ze boven een zin hangen, maar deze keer vond ze de draad terug. Na een halfuur stond er bijna een bladzijde. Ze las hem na en glimlachte.

Haar koffie was op. Ze wilde meteen verder, maar haar rug werd stijf en haar schouders brandden. Ze stond op, liep door de woonkamer en maakte pas daarna nieuwe koffie. Het document bleef open.

Om elf uur belde Evelien.

'Dag, madam. Al beroemd?'

'Nog altijd niet.'

'Een kwestie van tijd.'

Ze praatten over de kinderen en september. Toen vertelde Amélie over Lars. Ze probeerde uit te leggen dat hij het niet slecht bedoelde, maar bleef toch bij zijn opmerking hangen.

'Ik praat misschien te veel over mijn pijn.'

'Ge hébt ook veel pijn.'

Amélie keek naar de natte struiken buiten.

'Ik zou één dag willen opstaan zonder eerst te moeten nadenken wat ik aankan.'

'Dat geloof ik.'

Evelien stelde voor binnenkort koffie te gaan drinken.

'En als ik een slechte dag heb?'

'Dan verzetten we het.'

'Ook als ik op het laatste moment afzeg?'

'Dan ook. Het terras loopt niet weg.'

Amélie glimlachte.

Tegen de middag kwam Liam beneden en nam iets uit de koelkast. Hij hoopte dat hij volgend schooljaar weer bij Noah in de klas zou zitten. Er kwamen misschien nieuwe leerlingen in hun richting.

'Ook een meisje, heb ik gehoord.'

Amélie keek op.

'Niet beginnen, mama.'

'Ik zeg niets.'

'Je gezicht wel.'

Ze lachte en liet hem over het project vertellen dat hij met Noah wilde maken. Iets met programmeren, elektronica en sensoren. Toen hij vroeg of ze het begreep, gaf ze de uitleg in één zin terug.

Hij grijnsde. 'Ge hebt de helft gemist.'

'Dat zou kunnen.'

Hij begon opnieuw, geduldiger deze keer. Ze luisterde en probeerde zich voor te stellen wat hij beschreef.

* * *

De regen hield op. In de namiddag ging Amélie in de tuin zitten, zonder laptop. Luna kwam naar buiten en nam tegenover haar plaats. Ze plukte aan een draadje van haar trui.

'Hoe weet ge of een jongen u leuk vindt?'

Amélie onderdrukte een glimlach.

'Dat is niet altijd gemakkelijk.'

'Waarom doen jongens zo ingewikkeld?'

'Misschien zijn ze ook onzeker.'

Luna trok een gezicht.

'Als iemand de hele tijd berichtjes stuurt en dan ineens een dag niets, wat betekent dat?'

‘Dat kan van alles zijn. Druk. Niet weten wat hij moet zeggen.’

‘Daar heb ik dus niets aan.’

‘Nee, hé.’ Amélie schoof haar glas opzij. ‘Maar je hoeft niet de hele dag naar je telefoon te kijken om te wachten op aandacht.’

‘Dat doe ik niet.’

Amélie keek haar aan. Luna begon te lachen.

‘Oké. Een beetje.’

Ze bleven praten, over jongens en vriendinnen. Amélie vroeg niet naar een naam. Als Luna die wilde vertellen, kwam dat wel. Ze was blij dat haar dochter uit zichzelf was komen zitten.

Tegen vier uur moest ze naar binnen. Ze ging tien minuten in de zetel liggen en werd tegen vijven wakker. Haar nek zat verkeerd en ze voelde zich nauwelijks uitgeruster. Ze duwde zich recht toen ze Lars hoorde thuiskomen.

Hij kwam naast haar zitten en vroeg naar haar dag. Ze vertelde over het schrijven en de kinderen.

‘En de pijn?’

Ze keek hem even aan.

‘Je vraagt het zelf.’

‘Ja.’

Ze gaf eerlijk antwoord. Hij luisterde.

‘Ik heb over gisteren nagedacht,’ zei hij. ‘Ik denk dat ik soms vergeet dat het niet ophoudt. Ook als je lacht.’

Amélie knikte.

‘Dan heb ik nog altijd pijn.’

‘Ik zal proberen minder stomme dingen te zeggen.’

‘Een levenswerk.’

Hij lachte. Ze leunde voorzichtig tegen hem aan.

Na het eten vertelde Fleur enthousiast over haar stageplanning. Ze mocht opnieuw naar een afdeling waar ze veel hoopte te leren. Luna kwam erbij staan; Liam plaagde haar over het mogelijke vriendje van Emma. Iedereen praatte door elkaar.

Amélie zette de glazen die ze droeg op het aanrecht.

‘Ik stop ermee,’ zei ze tegen Lars.

‘Goed.’

Ze ging zitten voordat het branden in haar schouders nog erger werd. Fleur trok een stoel bij en vertelde verder. Amélie vroeg naar de afdeling en luisterde naar het antwoord.

Boven stond de nieuwe bladzijde veilig op haar laptop. Ze had er vanmorgen met plezier aan gewerkt en was benieuwd hoe ze het stukje morgen zou vinden. Maar eerst wilde ze horen wat Fleur over de afdeling te vertellen had.

Hoofdstuk 5

Vier uur is geen eeuwigheid

Donderdag lag Amélie al voor de wekker wakker. Op de klok stond 5.32 uur. Ze keek naar de kleren die klaarlagen en probeerde te bepalen hoe ze zich voelde. Woensdag was ze nog thuisgebleven. De voorzichtige oefeningen bij de kinesist hadden haar nek en schouders even soepeler gemaakt, maar toen ze thuiskwam, had ze vooral willen slapen.

Vandaag wilde ze opnieuw gaan poetsen. Ze bleef tot zes uur liggen, trok daarna haar werkkleren aan en kreeg met moeite haar haar vast. Aan de keukentafel wachtte ze met haar koffie tot het wat lichter werd in de tuin.

Lars vroeg bij het binnenkomen of ze echt zou gaan. Toen ze antwoordde dat ze niet kon blijven thuiszitten, schoof hij zijn stoel achteruit.

‘Ik bedoel of je je goed genoeg voelt.’

‘Goed genoeg is een ruim begrip geworden.’

Hij ging tegenover haar zitten. Amélie draaide haar kop een beetje tussen haar handen.

Ze werkte twintig uur per week, elke voormiddag vier uur. Geen groot loon, maar wel haar eigen inkomen. Ze betaalde ermee aan de boodschappen en de rekeningen, aan wat de kinderen nodig hadden. Bij langdurige ziekte had ze geen uitkering van de ziekenkas meer waarop ze kon terugvallen. Daarom betekende thuisblijven voor haar meer dan een lege plek in de planning.

‘Ik wil niet telkens moeten uitrekenen of we het redden als ik ziek ben,’ zei ze.

‘We redden ons wel.’

‘Maar ik wil niet dat alles op jou terechtkomt.’

Lars wilde iets zeggen en knikte toen alleen. Ze maakte haar tas klaar, controleerde of haar water en snack erin zaten en ging haar sleutels zoeken. Niet in de handtas, niet op het kastje, niet in haar jas. Lars kwam achter haar staan en keek naar haar rechterhand.

Daar hingen ze.

‘Niet lachen.’

‘Ik zeg niets.’

‘Je gezicht wel.’

Hij gaf haar een kus. Ze pakte haar tas op.

‘Ik hoop echt dat het lukt vandaag.’

‘Ik ook, schat.’

* * *

Om vijf voor acht parkeerde ze bij mevrouw De Smet. Het huis lag er verzorgd bij, zoals altijd. Haar klant was begin zestig, keurig gekleed en in staat om in vier uur gemakkelijk acht uur werk te bedenken.

Amélie bleef even achter het stuur zitten. Toen stapte ze uit. De deur ging open voordat ze kon aanbellen.

'Ah, daar zijt ge eindelijk. Weer beter?'

'Wat beter, dank u.'

'Er is veel blijven liggen nu je er niet geweest bent.'

Amélie hing haar jas op. Op het aanrecht lag een lijstje.

Mevrouw De Smet las het voor: slaapkamers, bedden verschonen, boven afstoffen en stofzuigen, badkamer en toilet. Daarna woonkamer, gang, toilet beneden en keuken. De gewone ronde.

'En ik heb nog een mandje strijk staan. Niet veel.'

De wasmand naast de berging zat tot de rand vol.

'De ramen van de woonkamer mogen ook eens. Overal vlekken.'

Amélie keek van het papier naar haar klant. Ze kon zeggen dat dat niet allemaal zou lukken. Vragen wat voorrang kreeg. De zin lag klaar, maar mevrouw De Smet keek haar zo vanzelfsprekend aan dat ze weer glimlachte.

'Ik doe mijn best.'

'Prima. Ik ben straks boven.'

Om 8.07 uur stond Amélie alleen met het lijstje.

Ze begon in de grootste slaapkamer. Het dekbed bleef in de overtrek haken. Ze liet haar armen zakken, wachtte en probeerde opnieuw. Toen het eindelijk goed zat, ging ze even op de bedrand zitten. Het bed zag er netjes uit. Aan het resultaat was niet te zien hoeveel moeite het had gekost.

Ze stofte de kamer af en begon aan het volgende bed. Bij het optillen van de matras trok een steek door haar onderrug. Ze bleef met een hand tegen haar heup staan tot ze verder kon.

Om 8.58 uur waren de slaapkamers klaar.

In de badkamer hield ze haar vaste volgorde aan. Wastafel, spiegel, bad, douche en toilet. Bij de douchewand wisselde ze van arm. Rechts brandde de schouder, links begon het na een tijdje ook te trekken. Ze zette het materiaal neer en keek op haar telefoon.

9.38 uur.

Beneden lagen de ramen en de strijk nog te wachten. Ze nam haar doek opnieuw op. Eerst boven afwerken.

Om tien uur ging ze in de keuken zitten. Ze dronk water en at haar snack. Bij haar borstbeen voelde ze de bekende gevoelige plek die ze van haar syndroom van Tietze kende. Met haar andere klachten in gedachten bleef ze